

DODATKOWE PRAWO POKREWNE WYDAWCÓW

Prawo pokrewne wydawców (ancillary copyright) to uprawnienie, które wprowadza dodatkową w stosunku do prawa autorskiego ochronę treści publikowanych przez wydawców. Przykładem takiego prawa jest sytuacja, gdy wydawcy zyskują prawo do określania kto korzysta z ich treści. Wprowadzenie takiego rozwiązania jest niepożądane, bo może prowadzić do:

- wprowadzania dodatkowego mechanizmu kontroli przepływu treści online;
- ekonomicznego faworyzowania wydawców kosztem innych interesariuszy (np. użytkowników, pośredników);
- wprowadzenia dodatkowych utrudnień w ustalaniu statusu prawnoautorskiego publikacji wydawniczych;
- nadmiernego rozwoju monopolii w prawie autorskim.

Ze względu na powyższe postulujemy, aby nie rozszerzać prawa autorskiego i nie wprowadzać dodatkowego prawa pokrewnego wydawców.

1. Dlaczego to zagadnienie jest ważne?

Dodatkowe prawo pokrewne wydawców będzie skutkowało:

- Wprowadzeniem dodatkowego elementu przepływu kontroli treści i wiedzy online - wydawcy zyskają prawo do ograniczania wykorzystywania ich treści przez pośredników internetowych, jak np. wyszukiwarki internetowe, serwisy informacyjne i agregaty wiadomości. Co więcej, jak pokazał przykład Hiszpanii i Niemiec (w krajach tych wprowadzono prawo pokrewne), rozwiązanie to sprzyja funkcjonowaniu dużych podmiotów, zarówno po stronie wydawców jak i pośredników. Ogranicza to dostęp do informacji online prowadząc do koncentracji rynku wymiany wiedzy.
- Uprzywilejowaniem jednej grupy interesariuszy (wydawców) kosztem pozostałych grup zaangażowanych w system ochrony praw autorskich.

Zobowiązanymi do uiszczenia opłat z tytułu prawa pokrewnego byłoby pośrednicy (wyszukiwarki internetowe, agregatory wiadomości), jednak finalnie regulacja ta dotknie użytkowników końcowych poprzez ograniczenie zasobów dostępnych w internecie.

- Dodatkowo prawo pokrewnie wydawców utrudni ustalanie statusu prawnoautorskiego danej publikacji, co jest szczególnie problematyczne dla podmiotów nieprofesjonalnych. Będzie to kolejny element przy sprawdzaniu, czy z danego utworu można korzystać i na jakich warunkach.
- Rozszerzeniem zakresu ochrony prawa autorskiego. Należy pamiętać, że prawo autorskie pełni dwojaką funkcję - chroni interesy twórców, ale też ogranicza możliwość korzystania z twórczości. Dyskutując o prawie pokrewnym wydawców należy pamiętać o utrudnieniach spowodowanych tą regulacją dla przemysłu kreatywnego, start-upów i nowych modeli biznesowych - nie będzie można korzystać z części utworów dostępnych obecnie online.

2. Czym jest prawo pokrewnie wydawców?

Dodatkowe prawo pokrewnie wydawców (nazywane również: pomocniczym prawem autorskim dla wydawców prasy - ancillary copyright) przyznaje wydawcom prawa do kontrolowania kto i w jaki sposób może linkować bądź wykorzystywać ich teksty w środowisku internetowym. Jest to dodatkowe uprawnienie w stosunku do prawa autorskiego. W efekcie wydawcy mogą zakazywać wykorzystywania nawet bardzo krótkich fragmentów tekstu przez wyszukiwarki internetowe, serwisy informacyjne czy agregatory wiadomości. Uzyskiwanie zgody na wykorzystywanie treści wydawców online wymaga uzyskania dodatkowej licencji od wydawców (stąd nazwa: podatek od linków¹). Nie istnieje jeden model prawa pokrewnego - wszystko zależy od tego, jakie dodatkowe uprawnienia i na jaki czas zostają przyznane wydawcom. Różne modele

¹ Doświadczenia z prawami pokrewnymi dla wydawców w Hiszpanii i Niemczech pokazują, że wydawcy chcą wykorzystywać takie nowe prawa do ograniczania działalności innych podmiotów bądź zarabiania na tym, że inne podmioty mogą opatrywać linki do treści publikowanych krótkim tekstem – czasami składającym się z zaledwie 8 słów (większość tytułów jest jednak dłuższa).

To w sposób oczywisty sprawia, że linkowanie do publikowanej treści jest uwarunkowane zgodą posiadaczy praw (lub zależy od uiszczenia opłaty licencyjnej, dlatego takie prawa nazywane są „podatkiem od linków”) i ogranicza swobodę wypowiedzi w internecie.

pośrednio dotyczą różnych grup interesów, jednak każde rozwiązanie skutkuje pogorszeniem sytuacji użytkowników końcowych.

Pomysł na prawo pokrewne wziął się stąd, że wydawcy uważają, że tracą zyski na masowym linkowaniu przez pośredników. Twierdzą oni, że odbiorcy artykułów i innych treści rzadziej odwiedzają źródłowe strony jeśli mogą zorientować się w zawartości artykułu na stronie pośrednika. Nie oglądają tym samym reklam i nie płacą za dostęp. Próba wprowadzenia prawa pokrewnego wydawców jest efektem dyskusji nt. przepływów finansowych w systemie ochrony własności intelektualnej.

Do tej pory w Unii Europejskiej wprowadzono przepisy dotyczące prawa pokrewnego wydawców w Hiszpanii i Niemczech. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że wprowadzenie tych rozwiązań miało negatywny wpływ na różnorodność treści dostępnych w internecie.

3. Diagnoza - wyzwania związane z kwestią regulacji

- Obecnie funkcjonujący system prawa autorskiego stwarza dobre ramy do ochrony zarówno twórczości, jak i interesów wydawców - nie istnieją żadne dane potwierdzające potrzebę zmiany wypracowanego kompromisu. Wprowadzenie nowych uprawnień na rzecz wydawców będzie skutkowało pogorszeniem sytuacji prawnej przede wszystkim użytkowników internetu, a także pośredników i mniejszych wydawców (którzy będą w gorszej sytuacji negocjacyjnej w stosunku do pośredników).
- Wiele problemów rynku wydawniczego bierze się ze zmieniających się relacji między popytem, podażą, kosztami i ceną. Nie da się ich rozwiązać komplikując prawo autorskie i wprowadzając nowe uprawnienia. Niezbędne są zmiany na rynku wydawniczym i dostosowanie modeli biznesowych do zmieniającego się sposobu korzystania z kultury - zmian takich nie wprowadza się jednak przez regulacje prawnoautorskie.
- Jednym z głównych problemów systemu ochrony praw autorskich w Europie jest stopień jego skomplikowania, który wyklucza jakąkolwiek pewność prawną. Osoba bez wiedzy prawniczej nie jest w stanie ustalić, co jest dozwolone, a co zakazane. Ustalanie statusu prawnoautorskiego publikacji stanie się jeszcze trudniejsze poprzez wprowadzenie kolejnego elementu wymagającego weryfikacji zanim dzieło zostanie wykorzystywane.

4. Rekomendacje

Postulujemy, aby nie rozszerzać prawa autorskiego kosztem osiągniętego wcześniej kompromisu pomiędzy interesami odbiorców treści a wydawców. Jakiegokolwiek zmiany w prawie autorskim powinny w równym stopniu brać pod uwagę interesy wszystkich grup interesariuszy. Niedopuszczalne jest wprowadzenie rozwiązania faworyzującego w ewidentny sposób wydawców kosztem grup pozostałych.

Nawet wśród wydawców brak jest zgody na wprowadzenie dodatkowego prawa pokrewnego. Część wydawców uważa, że opodatkowanie linków, które przenoszą czytelników na ich strony, zaszkodzi ich interesom. Podobnie reagują blogerzy (którzy również są wydawcami), którym zależy na jak najszerszym rozpowszechnieniu ich treści. Wprowadzenie nowego prawa odbije się na nich negatywnie, tak jak to stało się w Hiszpanii.

W naszej ocenie należy prowadzić dyskusję o problemach rynku wydawniczego i wyzwaniach, z jakimi się boryka. Powinna ona jednak skupiać się na zmianie systemowej, np. w zakresie unowocześnienia modeli biznesowych, a nie na zmianach prawa.

5. Materiały Centrum Cyfrowego

- Prawo pokrewne, pomocnicze prawo autorskie dla wydawców prasy, podatek od linków: zły pomysł niezależnie od nazwy – [artykuł z 17 maja 2016](#)².
- 6 powodów dla których dodatkowe uprawnienia wydawców ograniczają dostępność treści w internecie – [artykuł z 25 maja 2016](#)³.
- [Stanowisko Centrum Cyfrowego](#) w konsultacjach MKiDN w sprawie roli wydawców w prawnoautorskim łańcuchu wartości z 30 maja 2016⁴.
- [Stanowisko Stowarzyszenia Communia](#) nt. prawa pokrewnego wydawców w europejskiej reformie prawa autorskiego z 14 grudnia 2016⁵.

² <http://centrumcyfrowe.pl/prawo-pokrewne-pomocnicze-prawo-autorskie-dla-wydawcow-prasy-podatek-od-linkow-zly-pomysl-niezaleznie-od-nazwy/>.

³ <http://centrumcyfrowe.pl/6-powodow-dla-ktorych-dodatkowe-uprawnienia-wydawcow-ograniczaja-dostepnosc-tresci-w-internecie/>.

⁴ http://centrumcyfrowe.pl/wp-content/uploads/2016/05/Stanowisko-prawo-pokrewne-wydawco%CC%81w_31.05.2016.pdf.

⁵ <http://www.communia-association.org/2016/12/14/commissions-proposal-new-rights-press-publishers-terrible-solution-good-no-one/>.

6. Materiały zewnętrzne

- [Raport NERA](#) z lipca 2015 nt. skutków wprowadzenia prawa pokrewnego wydawców w Hiszpanii⁶.
- [Artykuł naukowy](#) Ana Ramalho, „The Competence of the EU to Create a Neighbouring Right for Publishers”, 15 września 2015⁷.
- [Raport EDiMA](#) „The impact of ancillary rights in news products”⁸.
- [Analiza CCIA](#) “The ancillary copyright for news publishers: why it’s unjustified and harmful”⁹.
- [Broszura](#) nt. prawa pokrewnego wydawców przygotowana przez IGEL¹⁰.

⁶ <http://www.aeepp.com/pdf/InformeNera.pdf>.

⁷ https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2842313.

⁸ <http://edima-eu.org/pdfs/EDiMA%20-%20Impact%20of%20ancillary%20rights%20in%20news%20products.pdf>.

⁹ http://cdn.cciagnet.org/wp-content/uploads/2016/05/CCIA_AncillaryCopyright_Paper_A4-1.pdf.

¹⁰ https://openmedia.org/sites/default/files/documents/acforpresspublishers_kreutzerengweb-3.pdf.

CENTRUM
CYFROWE

Centrum Cyfrowe pracuje na rzecz zmiany społecznej wykorzystując potencjał technologii cyfrowych. Skupiamy się na edukacji i kulturze, promując otwartość: współpracę opartą na dzieleniu się zasobami i wiedzą. Przełączamy społeczeństwo na cyfrowe. www.centrumcyfrowe.pl

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 4.0 Międzynarodowa pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Cyfrowego.

Pełna treść licencji jest dostępna na stronie

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>.

Zezwala się na dowolne wykorzystywanie treści publikacji pod warunkiem wskazania autorstwa Centrum Cyfrowego oraz podania informacji o licencji.